

АЗ ИКЕСВ

1 TO 5

ИЦЙЕПОРВЕ

ТЪТЕВС Е

НЕДУРТ АЗ

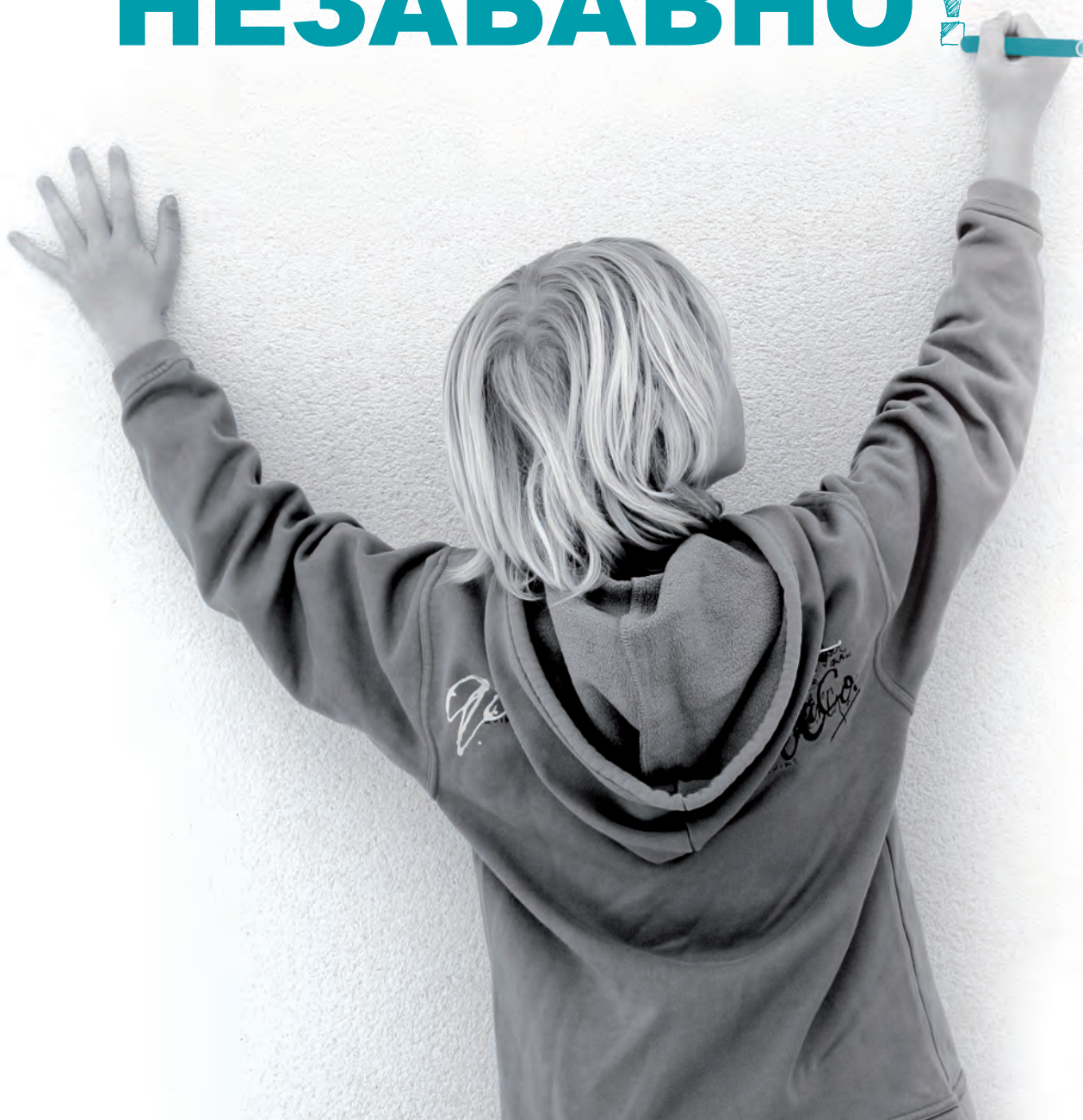
ЕНАТИЧЗАР

**ЗА ВСЕКИ
1 ОТ 5
ЕВРОПЕЙЦИ
СВЕТЪТ Е
ТРУДЕН ЗА
РАЗЧИТАНЕ**

**ЕКСПЕРТНА ГРУПА НА ЕС ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ГРАМОТНОСТТА**

РЕЗЮМЕ, СЕПТЕМВРИ 2012 Г.

**ДА
ДЕЙСТВАМЕ
НЕЗАБАВНО!**

ЕКСПЕРТНА ГРУПА НА ЕС ПО ВЪПРОСИТЕ НА ГРАМОТНОСТТА

РЕЗЮМЕ

Настоящият доклад е призив срещу кризата в грамотността, засягаща всички страни в Европа. Необходимо е да се разбере, че четенето и писането са много повече от способност или умение. Грамотността е важна за самоуважението на хората и възможността им да работят и да се развиват в обществото като индивиди, активни граждани, служители или родители. Нашите общества трябва да се изправят пред тази невидима криза и всички трябва да действат, при това съвместно, за повишаване на равнището на грамотност и за намаляване на неграмотността. Живеем в парадоксална ситуация: докато ерата на цифровите технологии изисква все по-висока грамотност, милиони европейци от всички възрастови групи продължават да имат проблеми с грамотността.

Прекалено често приемаме за даденост умението на всички да четат и пишат, да ползват информацията и да си служат с многобройните ѝ източници. Твърде често допускаме, че за грамотността са отговорни единствено учителите, училищата или правителствата. Но тъкмо защото уменията за четене и писане са важни за толкова много аспекти от обществената и стопанската ни дейност, голям брой участници играят роля в решаването на тези проблеми.

Настоящият доклад очертава ключовите проблеми и решения за ограмотяване на всички в Европа.

ДА РАЗБЕРЕМ ПРОБЛЕМИТЕ И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ: ЗАЩО ГРАМОТНОСТТА Е ОСОБЕНО ВАЖНА

ГОЛЯМ БРОЙ ГРАЖДАНИ НЕ ПРИТЕЖАВАТ НЕОБХОДИМИТЕ УМЕНИЯ ЗА ЧЕТЕНЕ И ПИСАНЕ

Добрите умения за четене и писане са от съществена важност за подобряване на живота на хората и за насърчаване на голям и устойчив икономически растеж в Европа. Грамотността дава възможност на хората да развият способности за размисъл, критично мислене и съпричастие. Тя е и в основата на личното благополучие. В действителност без увеличаване на разнообразието от умения и произтичащата от това производителност на населението в трудоспособна възраст демографските и социално-икономически предизвикателства пред Европа не могат да бъдат решени. Проблемът с ниската грамотност е решим, а страните, в които вече са приети разнообразни подходи за подобряване на равнището на грамотност, отбелязват положителни и ефективни от гледна точка на разходите резултати. Необходимо е обаче да се направи още много.

Смущаващо голям брой европейци са недостатъчно грамотни. Национални и международни проучвания сочат, че приблизително всеки пети възрастен и всеки пети 15-годишен не притежават четивните умения, необходими за пълна реализация в съвременното общество.

По-добрата грамотност за
ОТДЕЛНИТЕ ХОРА

- Спомага за преодоляване на дефицита на амбиция
- Повече възможности
- По-високи доходи

- Повече гражданско участие
- По-добри възможности за образование и трудова заетост

Грамотността е основно изискване за гражданите от всички възрастови групи в съвременна Европа, а промените в естеството на работата, икономиката и обществото като цяло я правят все по-важна. Грамотността е особено важна, защото:

- пазарът на труда изисква все по-висока езикова култура и грамотност;
- в света на цифровите технологии общественото и гражданско участие все повече разчита и зависи от грамотността;
- цифровизацията променя самото естество на грамотността и я прави още по-важна, тъй като писменото слово е в центъра на социалното, гражданското и икономическото взаимодействие и общуване;
- населението застарява и уменията за четене и писане, в това число и цифровата грамотност трябва да бъдат актуализирани;
- бедността и ниската грамотност са впримчени в порочен кръг, в който едното води до другото и обратно; и
- растящата мобилност и миграция правят грамотността все по-многоезична, съчетаваща широк спектър от културни и езикови среди.

Свидетели сме на парадокс: докато четенето и писането са по-важни и актуални от всякога в контекста на цифровизацията ни свят, езиковите ни умения и грамотност не се актуализират и изостават. Спешно трябва да внесем обрат в тази тревожна ситуация.

ИНВЕСТИЦИИТЕ ЗА ОГРАМОТЯВАНЕ СА ОТ ОСНОВНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА ГРАЖДАНИТЕ И ИМАТ ИКОНОМИЧЕСКИ СМИСЪЛ

Инвестициите за повишаване на грамотността сред гражданите от всички възрасти имат смисъл от икономическа гледна точка и носят реално измерими придобивки за отделните хора и за обществото, възлизащи в дългосрочен план на милиарди евро. Повишаването на грамотността е съществена предпоставка за бъдещия икономически растеж на ЕС и за благосъстоянието на неговите граждани. А освен материалните ползи не бива да се забравя, че грамотността е в основата на човешката ни същност. Макар самоуважението да няма количествено измерима икономическа стойност, тя стимулира успеха на икономиката и обществото посредством стремежа за успех и реализация.

По-добрата грамотност за
ОБЩЕСТВОТО

- Подобряване на здравето и благополучието
- Намаляване на бедността
- Намаляване на неравенството
- Подобряване на социалния капитал

- Създаване на по-справедлива, по-богата и ориентирана към иновациите Европа

В цяла Европа съществуват някои широко разпространени заблуди относно естеството, мащаба и обхвата на проблема с грамотността и решенията му. Те възпрепятстват развитието на грамотността, тъй като се срещат и сред обикновените хора и сред политическите фигури. За да постигнем реален напредък, трябва най-напред да развенчаем тези митове.

РАЗСЕЙВАНЕ НА ПОГРЕШНИТЕ ПРЕДСТАВИ

ПОГРЕШНИ ПРЕДСТАВИ ФАКТИТЕ

„Ниската грамотност е явление в развиващите се страни, със сигурност не и в Европа!“	Всеки пети 15-годишен и почти всеки пети възрастен не притежава четивните умения, необходими за успешна изява в съвременното общество.
„Ниската грамотност е проблем, привнесен от мигрантите и не се отнася до родените и израслите в европейски страни.“	Огромното мнозинство деца и възрастни с ниска грамотност са родени и израсли в страната, в която живеят и като майчин език говорят езика на преподаване в учебните заведения на тази страна.
„Ниската грамотност е проблем само на социално маргинализираните.“	Всеки пети възрастен в Европа не притежава достатъчни езикови умения и грамотност, като повечето от тях са трудово заети.
„Някои хора просто не могат да се научат да четат и пишат.“	Почти всеки, който има затруднения при четене и писане, може да развие адекватни езикови умения и грамотност, ако получи подходяща подкрепа. Само лица с най-тежки когнитивни затруднения не успяват да развият функционална грамотност.
„Училището е отговорно за научаването на децата да четат и пишат.“	Училищата играят важна роля, но не само те са отговорни. Широк кръг структури, фактори и участници влияят върху развитието на грамотността – от родителите и приятелите, до здравното обслужване и други. След официалното образование важна роля имат работодателите, като тяхното влияние носи ползи както за тях, така и за служителите.
„Дислексията е нелечимо увреждане, така че нищо не може да се направи.“	От съвременните деца се очаква да напредват все повече в четенето и писането с еднакъв темп и при една и съща методология. На имащите затруднения с четенето често се поставя диагноза дислексия. Диагнозата следва да бъде „затруднено четене“, а усилията да са насочени към решаване на проблема. По принцип всяко дете може да се научи да чете и пише.
„Подобряването на уменията на трудно четящите е прекалено дълго, твърде трудно и прекомерно скъпо, за да си струва усилията.“	Програмите за подобряване на уменията на хора със затруднения при четене имат висока успеваемост и са изключително ефективни от гледна точка на разходите. Тази инвестиция се изплаща десетки и може би дори стотици пъти в рамките на техния живот.
„Родителите не могат да влияят върху развитието на грамотността на децата си след най-ранната им възраст.“	Нагласата на родителите и свързаните с ограмотвяването практики имат много силно влияние върху развитието на детската грамотност до завършване на средно образование. Всяка намеса за подобряване на уменията на родителите да подпомагат децата си има значително въздействие върху детската грамотност.
„Прекалено късно е да се направи каквото и да било за проблемите с грамотността, след като децата са завършили начално образование.“	Милиони деца постъпват в средни училища с умения за четене, които не са достатъчно добри, за да успяват в училище. Със специализирана помощ тези млади хора могат да развият добри или дори отлични езикови умения и грамотност.

ФОРМУЛИРАНЕ НА РЕШЕНИЯТА: СЪВМЕСТЕН ПОДХОД

СЪЗДАВАНЕ НА СЪВМЕСТНА АНГАЖИРАНост

Прекалено дълго на грамотността се гледаше като на проблем и функция единствено на образователната система. Ниската грамотност е проблем на обществото с огромни последици за амбициите и стратегиите ни в областта на общественото здравеопазване, трудовата заетост, участието в цифровизацията, електронното управление, гражданското участие, бедността и социалното приобщаване и интеграция. Постигането на реално повишаване на грамотността изисква политическа ангажираност и сътрудничество в рамките на целия политически спектър и отвъд него. Стратегиите за грамотност следва да ангажират цялото общество и всички органи на управлението, да обхващат всички възрастови групи и да бъдат независими от политическите програми.

ПОДГОТОВКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАМОТНОСТТА

Европа трябва да завиши амбициите си и да се стреми към функционална грамотност за всички граждани. Това означава ангажиране с визия, в която нищо по-малко от 100% функционална грамотност не е приемливо. Правителствата, училищата, работодателите и неправителствените организации (НПО) следва да се посветят на постигането на тази цел. В рамките на този процес:

- трябва да бъде създадено партньорство между обществените и образователните институции за насърчаване и развитие на грамотността;
- държавите-членки на ЕС трябва да приемат всеобхватни стратегии за ограмотяване, основани на координирано разработване на политиките в условията на междуинституционална координация на всички служби и организации, които да поставят грамотността не само в центъра на образованието, а и в центъра на всички съответни обществени политики;
- тези стратегии трябва да обхващат всички възрасти от ранното детство през училищните години и да включват възрастните;
- повишаването на информираността относно проблема и премахването на табуто около ниската грамотност трябва да стане част от стратегическите усилия, които да включват проучвания на равнищата на грамотност сред населението и проследяване на напредъка;
- за тези стратегии трябва да се осигури адекватно финансиране и дългосрочни рамки за действие на национално, регионално и местно равнище; и
- трябва да се осигури политическа ангажираност на най-високите етажи на управлението за включване на проблема в общия дневен ред, за да остане видим интересът към темата у цялото общество и да се поддържа динамиката за местни инициативи.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ

Въз основа на извършения обзор на доказателствата експертната група на високо равнище по въпросите на грамотността изготви редица препоръки.

Три са приоритетните препоръки, отнасящи се до всички възрастови групи:

1. Създаване на по-ограмотена среда

Ограмотената среда предполага лесен достъп до книги и други четива в дома, в училищата, библиотеките и на други места, както в печатен вид, така и в Интернет. Това включва например библиотеки на необичайни места като търговски центрове или железопътни гари. Необходимо е да се подпомагат родителите за усъвършенстване на техните умения и увереност да увличат и насърчават децата си към развитие на езикови умения и четене за удоволствие. Да се насърчава разработването на политики за популяризиране на четенето с цел неговото стимулиране и достъпа до книги чрез организиране на медийни кампании, панаири на книгата, публични четения, състезания и литературни награди. Необходимо е да променим нагласите на всички в обществото – от родителите до политиците, от социалните и здравни служби до образователните институции и от отделните хора до деловите среди – така че всички да проумеят решаващото значение на своята роля за популяризиране на четенето и писането, както и че всеки може да се научи да чете и пише с подходящата подкрепа и стимулиране.

2. Повишаване равнището на обучението по грамотност и повече подкрепа за заниманията с четене

Повишаването на качеството на преподавателската дейност започва с въвеждане на високи квалификационни изисквания към всички преподаватели. Първоначалното и продължаващо професионално развитие на всички преподаватели трябва изрично да включва аспекти на езиковата и цифровата грамотност. Подготовката на преподавателите следва да обхваща и широк диапазон от стратегии, конкретно насочени към грамотността, методи за оценка и методи за диагностициране на затруднения при четене и писане.

По-качественото преподаване може да спомогне за значително намаляване на проблема с грамотността. От ключово значение е:

- да се осигури превръщането на преподаването в привлекателна професия, а подборът на преподаватели да става селективно;
- да се предостави на преподавателите висока степен на автономност; и
- да се гарантира, че преподавателите използват тази автономност пълноценно, като им се осигури отлична първоначална подготовка, както и условия за усъвършенстване в хода на професионалната им кариера.

В подкрепа на тази мисия трябва:

- в началното обучение и професионалното развитие на учителите от началния и средния курс, и от системата за образование на възрастни да се включи широк кръг от стратегии за преподаване, конкретно насочени към грамотността, в това число и аспекти на цифровизацията, методи за оценка, методи за диагностициране на затруднения при четене и писане, и да се подобри възможността за общуване на преподавателите със семействата с цел информиране и допълване на работата в училище;
- да се подобри и интегрира ранното диагностициране на сетивни, езикови и обучителни затруднения с цел оказване на по-ефективна преподавателска подкрепа за справяне с всички затруднения при четене и писане;
- да се насърчава и подпомага създаването на общоинституционални стратегии за ограмотяване в училищата, изрично ангажирайки цялата училищна общност за подобряване на успеваемостта при четене и писане;
- да се разработи съгласувана учебна програма за ограмотяване от образованието на децата в ранна възраст до обучението на възрастни;
- да бъде включен пълният спектър от четива – от електронните до печатните, от каноничната литература до вестниците и книгите с комикси;
- да се заделат достатъчно време за обучение по четене и за свободни занимания с четене, като се позволява на обучаемите да избират четивата си и сами да определят темпото си на четене;
- да бъдат определени възрастови стандарти и да бъдат осигурени средства за оценяване, които да помагат на преподавателите при измерване на напредъка и установяване на необходимост от допълнителна помощ, както и да бъде осигурено наличието на такава помощ;
- да бъде интегрирана четивната грамотност във всички учебни планове и програми, като се включат аспекти на обучението по четене в учебните планове и по други предмети до края на средното образование, независимо дали е общообразователно или професионално; и
- да бъде разработена учебна програма за ограмотяване на възрастни. По отношение на възрастните програмата следва да наблегне върху придобиването на умения за четене и писане посредством практически примери от реалния живот и/или работното място.

3. Увеличаване на участието и приобщаването

За постигане на по-справедливо и по-всеобхватно участие в ограмотяването, трябва да бъдат залечени следните пропуски:

Социално-икономическа неравнопоставеност: бедните деца и тези в неравносгодно положение по принцип са с по-ниска грамотност. Различията, причинени от социална неравнопоставеност, са най-същественият пропуск в грамотността, с която Европа трябва да се справи. По-справедливи образователни

системи, осигуряващи общодостъпно и висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст, предотвратяване на ранното разграничаване на учениците по техните способности в различни образователни поприща, отпадане на възможността за повтаряне на клас и осигуряване на необходимата материална помощ за образователните нужди на децата (например финансова помощ за учебници, дрехи и училищни обеда), могат да спомогнат за намаляване на тези пропуски.

Неравнопоставеност при мигрантите: мнозина, но не всички мигранти са с по-ниска грамотност на езика на държавата, в която са се преселили. За справяне с това новопристигналите мигранти – както възрастните, така и децата – трябва задължително да имат достъп до тестове за оценка на езиковите им умения и грамотност, и гъвкави възможности за езиково обучение, адаптирани към индивидуалните им потребности. За родителите-мигранти трябва да се осъществяват информационни дейности, с които да се ангажират училищните общности. Двезичието трябва да се приема като предимство за бъдещо езиково развитие, а всички езикови малцинства да се насърчават да се гордеят с родния си език и да поддържат владенето му.

Неравнопоставеност при половете: равнището на грамотност при момчетата в юношеска възраст е по-ниско и продължава да спада. Различията при половете са обусловени най-вече от различия в мотивацията и активността. Справянето с този проблем предполага по-привлекателни четива и прибягване до дигитални източници, за да бъдат четенето и писането адекватни на предпочитанията на момчетата, ангажиране на повече популярни личности-мъже с каузата на грамотността и привличане на повече мъже в преподаването.

Дигиталната пропаст: хората в бедно и неравносгодно положение по-рядко ползват Интернет, а когато го ползват е по-малко за образование и повече за забавление. Нещо повече, за много деца е съществена разликата между заниманията по четене и писане в училище, където използват печатни издания, и дигиталното четене и писане у дома. При възрастните повишаването на грамотността в контекста на развитие на дигиталните им умения може да бъде от тройна полза: развитие на самите дигитални умения, приложение на нужната грамотност за достъп до света на текстовите съобщения, електронна поща и т.н., и придобиване на важни умения за оценка на източниците на информация в Интернет.

Ето защо в класните стаи и в образованието за възрастни трябва да се прилагат повече цифрови и неформални цифрови практики с цел засилване на мотивацията на обучаемите за занимания с четене и писане. Преподавателите от всички равнища следва да умеят да прилагат информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в обучението по грамотност. Издателите и производителите на софтуер трябва да осигурят разнообразна среда за дигитално четене, откривайки възможности за засилено използване на ИКТ за обучение, а не само за развлечение.

РЕШАВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ С ГРАМОТНОСТТА: ГРАМОТНОСТ ЗА ВСЯКА ВЪЗРАСТ

При всяка възрастова група – малки деца, деца в начална училищна възраст, юноши и възрастни – има различни трудности в ограмотяването. Докладът анализира подробно и конкретните проблеми пред всяка от възрастовите групи. Отправляме следните препоръки за всяка възраст:

МАЛКИ ДЕЦА

1. Стимулиране и подкрепа на семейството

Прилагане на семейни програми за ограмотяване с цел подобряване на грамотността и родителските умения на родителите и създаване на култура на четене за удоволствие. Предлагане на езикови курсове за родители, които не владеят езика на обучение в училищата.

Сътрудничество със стопанския сектор, неправителствените организации и службите за семейно подпомагане (напр. здравните служби) за приобщаване на родителите и включването им в програми за ограмотяване.

Подготовка и оборудване на отговорните лица в службите за семейно подпомагане, за да умеят да оказват съдействие както на децата, така и на родителите в развитието на тяхната грамотност.

2. Подобряване на качеството на образованието и грижите в ранна детска възраст и осигуряване на безплатен достъп

Увеличаването на инвестициите във висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст е една от най-добрите инвестиции, които държавите-членки могат да направят в бъдещия човешки капитал на Европа. Безплатно образование и грижи в ранна детска възраст трябва да има за всички деца. „Висококачествено“ означава висококвалифициран персонал и учебен план, насочен към езиково развитие посредством игри, като се набляга върху развитието на езиковите и психомоторните умения, уменията за социално развитие и възникващите умения, свързани с грамотността, съобразно естествените етапи на развитие на децата.

3. Осигуряване на ранен скрининг за установяване на възникващи затруднения с грамотността

Да се осигурят слухови, зрителни и говорни тестове на всички малки деца в подходяща възраст, а установените проблеми да се коригират възможно най-рано. Да се въведе система за ранен скрининг на езиковите и предучилищните умения и за откриване и приобщаване на онези, за които има риск от изоставане или пренебрегване.

4. Сътрудничество между заинтересованите страни в интерес на децата

Да се стимулира сътрудничеството между институциите за образование и грижи в ранна детска възраст, родители, здравни служби, библиотеки и други организации с решаваща роля в живота на малчуганите и тяхното развитие. Да се подкрепя създаването и разширяването на програми за дарителство на книги.

НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

1. Увеличаване на броя на учителите-специалисти по четене и повишаване на квалификацията на всички начални учители

Създаване на длъжност „учители-специалисти по четене“, които да станат основни помощници на останалите начални и средни учители в ограмотяването. Да се разработят мерки за повишаване на престижа и привлекателността на професията на началните учители, напр. по-добри заплати, добри условия на труд и високи квалификационни изисквания.

Всички нови учители да имат магистърска степен и умения за критичен анализ на проучвания в областта на грамотността и нови методи на преподаване, адаптиране на обучението към езиковото многообразие сред учениците и ангажиране на родителите в училищните дейности на децата им по четене и писане.

2. Ранна намеса

Установяване на минимални възрастови стандарти за грамотност съвместно с мерки за оценяване с цел ранно реагиране на индивидуалните потребности на учениците от ограмотяване. Възможно най-ранно предоставяне на необходимата помощ на учениците и училищата с ниска успеваемост. Оказване на съдействие на родителите за разбиране на обучителните затруднения и за осигуряване на по-добро взаимодействие с училищата за тяхното преодоляване. Промяна на представите за дислексията и преместване на акцента от медицинска към образователна подкрепа за изпитващите затруднения при четене.

3. Насърчаване на мотивацията за четене

Фокусиране на учебните планове и методите за преподаване върху мотивацията за четене и писане съвместно с повишена увереност в успеха с цел недопускане на неуспехи в обучението

и насърчаване на самоувереността. Снабдяване на библиотеките в училищата и класните стаи с привлекателни четива, интересни за всички възрасти и предпочитания. Използване на средства от информационните и комуникационни технологии (ИКТ) и дигиталното четене както в училище, така и в домашна семейна среда. Организиране на кампании и програми, предлагащи ресурси и доброволци в помощ на родители и ученици в неравностойно положение в контекста на програмите за семейно ограмотяване.

ЮНОШИ

1. Всеки учител да стане ограмотител

Адаптиране на подходите в обучението и включване в учебните планове в средното образование на обучение по четене и писане като съществени умения. Повишаване на информираността на учителите за важната роля на грамотността за всички предмети с цел стимулиране на всички учители да приемат четенето и писането като своя отговорност. Интегриране на четивната грамотност във всички учебни планове и програми и включване на аспекти от обучението по четене в учебните планове по всички предмети до края на средното образование, независимо дали е общообразователно или професионално.

2. Осигуряване на подходящи материали за насърчаване на всички към четене, особено на момчетата

Осигуряване на все по-разнообразни четива – от книги с комикси до канонична литература, от кратки SMS съобщения до електронни книги. Включване на дигиталното четене като част от нормата в училищата в цяла Европа. Развиване на умения у преподавателите по език и литература за използване на повече ИКТ в своите часове.

3. Стимулиране на сътрудничеството между училищата и бизнеса

Насърчаване, стимулиране и улесняване на сътрудничеството между училищата и стопанските субекти за създаване на нагласа у учениците, че свързаните с грамотността умения са от съществена важност за личностното развитие, както и за намиране и оставане на работа.

РЕШАВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ С ГРАМОТНОСТТА: ГРАМОТНОСТ ЗА ВСЯКА ВЪЗРАСТ

ВЪЗРАСТНИ

1. Създаване на системи за наблюдение на грамотността при възрастните

Разработване на данни за равнището на грамотност сред възрастното население, както и национални и регионални проучвания и мониторинг за идентифициране на групите, нуждаещи се от конкретно внимание и за планиране на бъдещи стратегии. В тези рамки да се наблегне на нивото на четивна и математическа грамотност при зле настроените младежи и правонарушители – както пълнолетни, така и непълнолетни. Използване на резултатите от международни проучвания като предстоящата Програма РІААС (Програма за международно оценяване на компетентностите на възрастното население) с цел стимулиране на разработването на съответни политики. Обмяна на най-добри практики и създаване на интерес у все още неангажирани участници.

2. Широка разгласа на потребността от ограмотяване на възрастните

Умножаване на политиките и засилване на стратегиите, насочени към ниската грамотност сред възрастните. Използване на пряко и непряко осведомяване за насърчаване на възрастните да признаят своите проблеми с грамотността и след това да се предприемат стъпки за подобряване на уменията, свързани с грамотността. Медиите следва да спомогнат за премахване на табуто около ниската грамотност, като се работи както за местното население на ЕС, така и за мигрантите. Трябва да се повиши обществената информираност: да се работи с НПО, медиите, работодателите, обществените организации и популярните личности за прозрачност на проблема с грамотността и на възможностите за неговото разрешаване.

3. Укрепване на професията на преподавателите в образователни заведения за възрастни

Повишаване на професионалния престиж на преподавателите в центрове за ограмотяване на възрастни чрез осигуряване на специализирана начална и продължаваща педагогическа подготовка, добри възможности за професионална кариера и адекватно възнаграждение. Предоставяне на подходящи безплатни материали за преподаване и обучение. Създаване на учебни и работни планове и методи за оценка, съобразени

с потребностите на възрастните обучаеми. Осигуряване на възможности на доброволци за придобиване на педагогически умения и включване в програми, насочени към приобщаване и обучение на възрастни, изпитващи затруднения при четене.

4. Гарантиране на широк и разнообразен достъп до възможности за обучение

Осигуряване на многообразие от персонализирани възможности за обучение на възрастните с подходяща дължина и честота, в удобно време, в удобна среда и с използване на средства от информационните и комуникационни технологии, за предпочитане в съответствие с житейската им или трудова среда. Използване на националното и регионално законодателство за финансиране, регламентиране и подпомагане на увеличаване на достъпа до висококачествени ограмотителни курсове за възрастни. Междуинституционално сътрудничество с органите на управление и местните и регионални власти, бизнеса и гражданското общество за намаляване на институционалните пречки. Сътрудничество с работодателите за поощряване на грамотността сред техните служители и стимулиране на социалните партньори да поемат отговорност за разработване на програми за ограмотяване на работното място. Насърчаване на заведенията за професионално образование и подготовка и на преподавателите и инструкторите в тях да интегрират в програмите си и обучение по грамотност. Признание на неформалното и самостоятелно обучение и насърчаване на успеваемостта на възрастните в обединяване на ученето чрез преживяване и скритите знания. Разработване на ефективни програми за ограмотяване на зле настроени млади хора и правонарушители с ниска грамотност.

КОПИЕ ОТ ПЪЛНИЯ ТЕКСТ НА ДОКЛАДА МОЖЕ ДА БЪДЕ ПОЛУЧЕНО ОТ <http://ec.europa.eu/education/literacy>

Европейска комисия

Експертна комисия на ЕС по въпросите на грамотността.
Резюме, септември 2012 г.

Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург
2012 — 16 pp. — 21 x 29 cm

ISBN 978-92-79-25501-4
doi:10.2766/34863

Допълнителна информация за Европейския съюз е налична в Интернет (<http://europa.eu>)
Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2012 г.
© Европейски съюз, 2012 г.

Съдържанието на това резюме не отразява официалното становище на Европейския съюз.
Отговорността за изразените в публикацията информация и гледни точки
се посма изцяло от авторите.

Възпроизвеждането е разрешено, при условие че се посочи източникът

